

УДК 342.9

О. В. Кузнецова
здобувач*Державного науково-дослідного інституту МВС України***УМОВИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЯК ПІДПРИЄМЦЯ**

Актуальність теми. Фізичні особи-підприємці як суб'єкти правовідносин з'явилися у правовому полі України порівняно недавно. Формуванню поняття «фізична особа – підприємець» в українській правовій науці передувала значна еволюція термінів (використовувалися поняття «громадянин, що здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи», «суб'єкт підприємництва – громадянин», «громадянин як суб'єкт господарювання», «підприємець без статусу юридичної особи», «громадянин-підприємець», «фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності» тощо). На сучасному етапі законодавець зупинився на понятті фізичні особи – підприємці (надалі – ФОП).

Стан дослідження. Аналізу правового становища та правового статусу ФОП, проблемам їх легалізації, правового режиму майна, державної реєстрації та іншим питанням присвячували свої роботи А. Андрусенко, О. Бігняк, І. Бутков, І. Басова, В. Клец, О. Вінник, О. Дем'яненко, Д. Жоравович, О. Коломоєц, О. Квасницька, А. Ластовецький, Р. Майданик, В. Ротань, Н. Саніахметова та інші, проте визначенню ознак цих суб'єктів як особливих суб'єктів податкових правовідносин приділено недостатньо уваги, до того ж суттєве оновлення законодавства вплинуло на часткову втрату актуальності попередніх досліджень.

Вклад основного матеріалу. На сучасному етапі ФОП є важливим елементом економіки України. За статистичними даними, на початок 2019 року зареєстровано майже 18 млн. ФОП [1], і з кожним роком їх кількість зростає, а отже питання визначення умов легалізації таких підприємців є надзвичайно важливим, що і обумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою статті є аналіз умов легалізації фізичної особи як підприємця за законодавством України.

Відповідно до ст. 24 Цивільного кодексу України фізичною особою є людина як учасник цивільних відносин, а згідно ст. 50 цього ж нормативного акту, фізична особа може набути статусу ФОП за умови: 1) наявності повної цивільної дієздатності; 2) відсутності обмеження права фізичної особи на зайняття підприємницькою діяльністю, встановлені Конституцією України; 3) здійснення державної реєстрації в порядку, встановленому законом [2]. Згідно зі ст. 50 Цивільного кодексу України, право на здійснення підприємницькою діяльністю особа з повною цивільною дієздат-

ністю. Згідно зі ст. 34, 35 цього ж нормативного акту, повну цивільну дієздатність мають: 1) фізичні особи, яка досягли вісімнадцяти років (повноліття); 2) фізична особа, яка не досягла повноліття, з моменту реєстрації її шлюбу; 3) фізична особа, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором; 4) неповнолітня фізична особа, яка записана матір'ю або батьком дитини; 4) фізична особа, яка досягла шістнадцяти років і бажає займатися підприємницькою діяльністю (з моменту державної реєстрації її як підприємця) [2]. Відповідно до ч. 5 ст. 6 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV перевірка цивільної правоздатності та дієздатності фізичної особи – громадянина України здійснюється шляхом отримання відомостей про таку особу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, а перевірка правоздатності та дієздатності фізичної особи – іноземця або особи без громадянства здійснюється на підставі документа, що встановлює його особу і є підставою для перебування в Україні [3]. У випадку, якщо підприємницькою діяльністю виявляє бажання займатися фізична особа, який виповнилося 16 років, то необхідна письмова згода на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування, наявність якої створює підстави для набуття такою особою повної цивільної дієздатності і можливість її реєстрації як підприємця [2]. Отже, до умов легалізації фізичних осіб як підприємців можна віднести наявність у фізичної особи повної цивільної дієздатності.

В Конституції України передбачається право кожному займатися підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законом (ст. 42) [4]. Підприємництвом, згідно зі ст. 42 Господарського кодексу України, є самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку (ч. 1 ст. 3 Господарського кодексу України) [5]. Водночас, законодавець передбачає випадки, коли право особи на зайняття підприємницькою діяльністю може бути заборонено або обмежено.

Заборона на зайняття підприємницької діяльності встановлюється для осіб, що не мають повної дієздатності.

Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, а також перелік видів діяльності, в яких забороняється підприємництво, відповідно до ч. 4 ст. 12 Господарського кодексу України, встановлюються Конституцією України та законом [5]. У ст. 64 Конституції України зазначається, що права і свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених нею [4]. Згідно з ч. 1 ст. 42 цього з нормативного акту, обмежується законом підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування; у ст. 78 Основного закону зазначається, що народні депутати України не можуть займатися підприємницькою діяльністю, входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку; у ч. 3 ст. 103 Конституції України закріплюється, що Президент України не може займатися підприємницькою діяльністю; відповідно до ст. 120 Основного Закону обмежується підприємницька діяльність членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади [4]. Отже, в Конституції України закріплено обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності для депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, Президента України, членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади. Зазначені обмеження було внесено в Конституцію на підставі Закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 № 742-VII [6]. Основною метою внесення цих змін було конституційне закріплення вимог, спрямованих на запобігання корупції.

У ст. 1, 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 946-IV, корупція була визнана як загроза національній безпеці України та стабільності в суспільстві [7], у зв'язку з чим боротьба з нею стала відноситися до пріоритетних завдань держави, для реалізації якого українським законодавцем було розроблено Антикорупційну стратегію (засад державної антикорупційної політики на 2014 – 2017 роки), затверджену Законом України № 1699-VII від 14.10.2014 [8], Стратегію комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України № 635-р від 05.09.2018 [9]. Реалізація завдань, передбачених у цих документах, вимагала суттєвого реформування антикорупційного законодавства, яке і було здійснено в 2014 році – замість Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 № 1506-VI [10] було прийнято Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII [11] та пакет змін до ряду нормативно-правових актів.

Нове антикорупційне законодавство України, розроблене з урахуванням норм ряду міжнародних нормативних актів, спрямованих на боротьбу з корупцією (Міжнародного кодексу поведінки державних посадових осіб [12], Декларації ООН «Про боротьбу з корупцією та хабарництвом в міжнародних комерційних операціях» [13], «Конвенції з боротьби з підкупом посадових осіб іноземних держав у разі проведення міжнародних ділових операцій», прийнятою Організацією економічного співробітництва та розвитку у 1997 році [14], «Конвенції проти корупції», ухваленої Генеральною Асамблеєю ООН у 2003 році, Резолюції (97) 24 Комітету міністрів Ради Європи «Про двадцять принципів боротьби з корупцією» [15], Кримінальної Конвенції Ради Європи «Про боротьбу з корупцією» [16], Цивільної Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією [17], Рекомендацій № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців [18], Модельного кодексу поведінки державних службовців, затвердженому Комітетом Міністрів Ради Європи у 2000 році [19]), ввело в національну правову систему поняття конфлікту інтересів – реального (як суперечності між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень) та потенційного (як наявності у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень) (ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції») [11]. У зв'язку з цим, для запобігання конфлікту інтересів в діяльності осіб, що уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, було встановлено ряд антикорупційних заборон та обмежень, одним з яких стало обмеження на зайняття підприємницькою діяльністю.

Безпосередньо заборона займатися підприємницькою діяльністю для певних категорій осіб закріплюється у ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції». За визначенням С. Пателеєва, запровадження антикорупційного обмеження щодо зайняття підприємницькою діяльністю для спеціальних суб'єктів (осіб, що уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) є цілком обґрунтованим кроком національного законодавця, оскільки такий суб'єкт може отримувати дохід від незаконно здійснюваної ним підприємницької діяльності, якій він сам і надає «заступництво», використовуючи свої службові повноваження в інтересах власного

суб'єкта підприємницької діяльності, надавати сам собі пільги та переваги, тощо (наприклад, не реагувати на податкові або інші порушення власного підприємства, покривати такі порушення, придбати у власного суб'єкта підприємницької діяльності товари по завищеній ціні, на пільгових умовах здавати в оренду приміщення державної організації, представником якої він є і т.ін.) [20].

На сучасному етапі обмеження на заняття підприємницькою діяльністю, спрямоване на запобігання потенційного конфлікту інтересів в діяльності певних осіб розповсюджується на:

- а) Президента України, Голову Верховної Ради України, його Першого заступника та заступників, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України, міністрів, інших керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступників, Голову Служби безпеки України, Генерального прокурора, Голову Національного банку України, його першого заступника та заступника, Голову та інших членів Рахункової палати, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженого із захисту державної мови, Голову Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голову Ради міністрів Автономної Республіки Крим; б) народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад, сільські, селищні, міські голови; в) державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування; г) військових посадових осіб Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки; г) суддів, суддів Конституційного Суду України, Голову, заступника Голови, членів, інспекторів Вищої ради правосуддя, посадових осіб секретаріату Вищої ради правосуддя, Голову, заступників Голови, членів, інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадових осіб секретаріату цієї Комісії, посадових осіб Державної судової адміністрації України, присяжних (під час виконання ними обов'язків у суді); д) осіб рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, осіб начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України; е) посадових та службових осіб органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного

бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику; є) Голову, заступника Голови Національного агентства з питань запобігання корупції; ж) членів Центральної виборчої комісії; з) поліцейських; и) посадових та службових осіб інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим; і) членів державних колегіальних органів; і) Керівника Офісу Президента України, його Першого заступника та заступників, радників, помічників, уповноважених, прес-секретаря Президента України, помічників суддів (ч. 1 п. 1 ст. 3, ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції») [11].

Таким чином, до осіб, яким обмежується їх конституційне право на зайняття підприємницькою діяльністю, відносяться особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції».

Крім цього, не можуть займатися підприємницькою діяльністю особи, щодо яких винесено судові рішення про заборону їм займатися підприємницькою діяльністю або про заборону вчинення реєстраційних дій (дій з державної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності). Така ситуація може виникати у випадку, якщо рішення прийнято судом, наприклад, як захід покарання, передбачений санкцією відповідної статті (наприклад, санкція ст. 175, ч. 2 ст. 201-1, ч. 2 ст. 205-1, ст. 206-2, ст. 212, ст. 212-1 КК України передбачає покарання у вигляді штрафу або позбавлення права займатися певною (в тому числі підприємницькою) діяльністю).

У випадку винесення рішень про заборону фізичним особам займатися підприємницькою діяльністю або про заборону вчинення щодо них реєстраційних дій, після набуття цими рішеннями законної сили, їх електронні примірники, разом з відомостями, що не підлягають розголошенню, відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про доступ до судових рішень» передаються до Єдиного державного реєстру судових рішень, звідки, відповідно до Порядку інформаційної взаємодії між Державним реєстратором речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і Єдиним державним реєстром судових рішень, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 29.01.2019 р № 270/5/94, за допомогою прикладних програмних інтерфейсів й автоматизованим способом із застосуванням засобів технічного та криптографічного захисту інформації, передаються до Єдиного державного ре-

естру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [21].

Отже, до умов легалізації фізичних осіб як підприємців можна віднести відсутність обмежень та заборон на зайняття підприємницькою діяльністю.

Свою підприємницьку діяльність ФОП можуть здійснювати лише після державної реєстрації, яка передбачає внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та проводиться відповідно до вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV [22]. Метою державної реєстрації є збирання, облік, накопичення, обробка, захист, облік інформації про суб'єктів підприємницької діяльності і контроль за наданням відомостей про них [23].

Для державної реєстрації, фізична особа, що має намір здійснювати підприємницьку діяльність, повинна подати до державного реєстратора у паперовій чи електронній формі заяву про державну реєстрацію, форма якої затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 18.11.2016 № 32/68/5, в редакції від 19.05.2020 № 1716/5 [24]. У цій заяві, серед іншого, зазначається намір фізичної особи бути зареєстрованій як платник податку на додану вартість або обрання нею спрощеної системи оподаткування. Тобто ще до здійснення своєї підприємницької діяльності і до реєстрації її як суб'єкта господарювання, фізична особа повинна визначитися з тим, яку систему оподаткування обрати – загальну або спрощену.

При цьому, якщо фізична особа має намір обрати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, то до виду діяльності, яким вона планує займатися, будуть висуватися додаткові вимоги, встановлені податковим законодавством. Так, відповідно п. 291.4 ст. 291 Податкового кодексу України (надалі – ПК України), платниками 1 групи єдиного податку, який застосовується при спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності можуть бути фізичні особи, які здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню; 2 групи – господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства і т.ін. Визначившись з тим, що діяльність, обрана фізичною особою для заняття як підприємницькою, відповідає вимогам, встановленим податковим законодавством для видів діяльності, зайняття якими дозволяє обрати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, фізична особа зобов'язана

вірно визначити її код відповідно до Класифікатора видів економічної діяльності (надалі – КВЕД), затвердженого Наказом Держспоживстандарту від 11.10.2010 № 457 [25], та зазначити його у заяві про державну реєстрацію.

Отже, обираючи спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, фізичні особи, що мають намір здійснювати підприємницьку діяльність, ще до її початку, і, навіть, не будучи зареєстровані як суб'єкти підприємництва, повинні визначитися з видом діяльності, яку вони обирають, проаналізувати, чи відповідає вона видам діяльності, щодо яких дозволяється обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності та вірно вказати код цієї діяльності відповідно до КВЕДу.

Державний реєстратор заводить реєстраційну справу і перевіряє (здійснює верифікацію) відомостей про фізичну особу з використанням відомостей реєстрів, автоматизованих інформаційних систем, держателем (розпорядником) яких є державні органи.

Державні реєстратори при здійсненні перевірки відомостей про фізичну особу перевіряють:

- цивільну правоздатність та дієздатність фізичної особи – громадянина України, що здійснюється шляхом отримання відомостей з Державного реєстру актів цивільного стану громадян;
- цивільну правоздатність та дієздатність фізичної особи – іноземця або особи без громадянства на підставі документа, що встановлює його особу і є підставою для перебування в Україні;
- наявність/відсутність запису про смерть фізичної особи, що здійснюється шляхом отримання відомостей з Державного реєстру актів цивільного стану громадян;
- відповідність поданого фізичною особою реєстраційного номеру облікової картки платника податків або серії та номеру паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта) відомостям, що містяться в Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків;
- реквізити документів, які зазначено у заяві та посвідчують особу, що здійснюється шляхом отримання відомостей з Єдиного державного демографічного реєстру;
- наявність/відсутність судового рішення про заборону фізичним особам, що намагаються отримати статус суб'єкта підприємницької діяльності, на зайняття ним такою діяльністю або про заборону вчинення реєстраційних дій щодо таких осіб, що здійснюється шляхом отримання інформації з Єдиного державного реєстру судових рішень;
- відомості щодо розшуку осіб, зниклих безвісти, та викрадених (втрачених) документів за зверненнями громадян, а також перевіряється, чи не є зазначений документ, що посвідчує особу та зазначений у заяві, викраденим або втраченим,

чи не перебуває особа у розшуку як зникла безвісти і т.ін., що здійснюється шляхом отримання інформації з Єдиної інформаційною системою Міністерства внутрішніх справ України.

Отримання необхідних державному реєстратору відомостей про фізичну особу, що містяться у реєстрах, автоматизованих інформаційних системах, держателем (розпорядником) яких є державні органи, здійснюється шляхом надання доступу державному реєстратору до цих реєстрів або інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та реєстрами, держателем (розпорядником) яких є державні органи.

Доступ до Державного реєстру актів цивільного стану громадян та Єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України надається державному реєстратору за процедурою, встановленою у Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1064 [26] та Положенні про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024 [27].

Інформаційна взаємодія здійснюється між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та інформаційними системами Державної фіскальної служби України, Єдиним державним реєстром судових рішень, що регулюється відповідними нормативними актами:

- Порядком інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Міністерством фінансів України від 18.03.2016 № 759/5/371 [28],

- Порядком інформаційної взаємодії між Державним реєстратором речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і Єдиним державним реєстром судових рішень, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 29.01.2019 № 270/5/94 [29];

- Порядком інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та інформаційними системами Державної служби статистики України, затвердженим Наказом Міністерства юстиції та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 28.09.2015 № 1834/5/1212 [21].

У випадку, якщо фізична особа, що має намір здійснювати діяльність, що підлягає ліцензуван-

ню, то вона повинна отримати ліцензію відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII [30]. Крім цього, якщо обрана фізичною особою – підприємцем діяльність вимагає отримання документів дозвільного характеру, йому необхідно отримати зазначені документи відповідно до вимог Законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 № 2806-IV [31] та «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19.05.2001 № 3392-VI [32]. Оскільки аналіз порядку отримання ліцензій та документів дозвільного характеру може бути предметом окремого дисертаційного дослідження, але суттєво не впливає на податкові правовідносини, в яких приймають участь ФОП, враховуючи обсяг роботи, залишимо це питання поза увагою.

За результатами розгляду поданих документів приймається рішення – здійснення державної реєстрації або відмова у здійсненні такої реєстрації, при цьому такі результати підлягають оприлюдненню.

Підсумовуючи зазначене, констатуємо, що до умов легалізації фізичної особи як підприємця можна віднести: 1) наявність повної цивільної дієздатності; 2) відсутність обмежень та заборон на зайняття підприємницькою діяльністю; 3) здійснення державної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності, для чого ФОП необхідно: а) мати реєстраційний номер облікової картки платника податків; б) визначитися з системою оподаткування, обліку та звітності, яку планує застосовувати при здійсненні підприємницької діяльності; в) отримати залежно від виду обраної господарської діяльності ліцензію та документи дозвільного характеру відповідно до законодавства.

Заборони та обмеження на створення та здійснення підприємницької діяльності як ФОП встановлюються щодо осіб, які: 1) не мають повної цивільної дієздатності; 2) уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»; 3) щодо яких винесено судові рішення про заборону займатися підприємницькою діяльністю або про заборону вчинення щодо них реєстраційних дій (з державної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності).

У випадку обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, фізичні особи повинні визначитися з видом діяльності, якої вони будуть займатися, проаналізувати, чи відповідає вона видам діяльності, щодо яких дозволяється обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності та вірно вказати код цієї діяльності відповідно до КВЕД у заяві про державну реєстрацію.

Література

1. В Україні кастет коliestво ФОПов: тнфографика <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/v-ukraine-rastet-kolichestvo-fopov-infografika>

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.

3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV.

4. Конституція України 1996 року.

5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV.

6. Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21.02.2014 № 742-VII.

7. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 946-IV.

8. Антикорупційної стратегії (засад державної антикорупційної політики на 2014 – 2017 роки), затвердженої Законом України № 1699-VII від 14.10.2014.

9. Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 635-р від 05.09.2018.

10. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон від 07.04.2011 № 1506-VI.

11. Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII.

12. Борьба с коррупцией. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/51/59>.

13. Декларація Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з корупцією і кахарицтвом у міжнародних комерційних операціях. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_369.

14. Конвенція з боротьби з підкупом посадових осіб іноземних держав у разі проведення міжнародних ділових операцій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/998_154.

15. Резолюція (97) 24 Комітету міністрів Ради Європи «Про двадцять принципів боротьби з корупцією». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_845.

16. Римінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173). URL: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101.

17. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_102.

18. Рекомендація № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців. URL: http://www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7_Zapobigannya%20ta%20protudyiya%20proyavam%20korup/Legislation/Legislature/Rekomend_poved_DS.pdf.

19. Модельний кодекс поведінки державних службовців, затверджений Комітетом Міністрів Ради Європи у 2000 році.

20. Пантелеєв С.М. Заборона щодо сумісництва та суміщення як антикорупційна заборона: проблеми правового регулювання. *Правові новели*. 2020. № 11. С. 103–112.

21. Порядок інформаційної взаємодії між Державним реєстратором речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і Єдиним державним реєстром судових рішень, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 29.01.2019 р. № 270/5/94.

22. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV

23. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності // *Юридична енциклопедія* : [у 6 т.] /

ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2 : Д – Й. 744 с.

24. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Наказ Міністерства юстиції України від 18.11.2016 № 32/68/5; Про оновлення форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань Наказ Міністерства юстиції України 19.05.2020 № 1716/5.

25. Класифікатора видів економічної діяльності (надалі – КВЕД), затвердженого Наказом Держспоживстандарту від 11.10.2010 № 457.

26. Порядок ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1064.

27. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024.

28. Порядок інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Міністерством фінансів України від 18.03.2016 № 759/5/371.

29. Порядок інформаційної взаємодії між Державним реєстратором речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і Єдиним державним реєстром судових рішень, затвердженим Наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 29.01.2019 р. № 270/5/94.

30. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222- VIII.

31. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 № 2806-IV.

32. Закон України Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19.05.2001 № 3392-VI.

Анотація

Кузнецова О. В. Умови легалізації фізичної особи як підприємця. – Стаття.

Актуальність статті полягає в тому, що фізичні особи-підприємці як суб'єкти правовідносин з'явилися у правовому полі України порівняно недавно. Формуванню поняття «фізична особа – підприємець» в українській правовій науці передувала значна еволюція термінів (використовувалися поняття «громадянин, що здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи», «суб'єкт підприємництва – громадянин», «громадянин як суб'єкт господарювання», «підприємець без статусу юридичної особи», «громадянин-підприємець», «фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності» тощо). На сучасному етапі законодавець зупинився на понятті фізичні особи – підприємці. Наголошено, що до умов легалізації фізичної особи як підприємця можна віднести: 1) наявність повної цивільної дієздатності; 2) відсутність обмежень та заборон на зайняття підприємницькою діяльністю; 3) здійснення державної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності, для чого фізичній особі – підприємцю необхідно: а) мати реєстраційний номер облікової картки платника податків; б) визначитися з системою оподаткування, обліку та звітності, яку пла-

нує застосовувати при здійсненні підприємницької діяльності; в) отримати залежно від виду обраної господарської діяльності ліцензію та документи дозвільного характеру відповідно до законодавства. Зроблено висновок, що заборони та обмеження на створення та здійснення підприємницької діяльності як фізичній особі – підприємцю встановлюються щодо осіб, які: 1) не мають повної цивільної дієздатності; 2) уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»; 3) щодо яких винесено судові рішення про заборону займатися підприємницькою діяльністю або про заборону вчинення щодо них реєстраційних дій (з державної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності). У випадку обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, фізичні особи повинні визначитися з видом діяльності, якої вони будуть займатися, проаналізувати, чи відповідає вона видам діяльності, щодо яких дозволяється обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності та вірно вказати код цієї діяльності відповідно до КВЕД у заяві про державну реєстрацію.

Ключові слова: інформаційна взаємодія, державний реєстр юридичних осіб, інформаційна система, статистика, економічний розвиток, торгівля.

Summary

Kuznetsova O. V. Conditions for legalization of an individual as an entrepreneur. – Article.

The relevance of the article is that natural persons-entrepreneurs as subjects of legal relations have appeared in the legal field of Ukraine relatively recently. The formation of the concept of "individual entrepreneur" in Ukrainian legal science was preceded by a significant evolution of terms (used the concept of "citizen carrying

out business activities without a legal entity", "business entity – citizen", "citizen as a business entity", "Entrepreneur without the status of a legal entity", "citizen-entrepreneur", "individual – a business entity", etc.). At the present stage, the legislator focused on the concept of natural persons – entrepreneurs. It is emphasized that the conditions for legalization of an individual as an entrepreneur include: 1) the presence of full civil capacity; 2) no restrictions and prohibitions on doing business; 3) state registration as a business entity, for which a natural person – entrepreneur must: a) have a registration number of the taxpayer's account card; b) determine the system of taxation, accounting and reporting, which plans to apply in the conduct of business activities; c) obtain, depending on the type of selected economic activity, a license and permits in accordance with the law. It is concluded that prohibitions and restrictions on the establishment and implementation of entrepreneurial activity as a natural person – entrepreneur are imposed on persons who: 1) do not have full civil capacity; 2) authorized to perform the functions of the state or local self-government, to which the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" applies; 3) in respect of which a court decision has been made on the prohibition to engage in entrepreneurial activity or on the prohibition of registration actions in respect of them (from state registration as a business entity). In case of choosing a simplified system of taxation, accounting and reporting, individuals must determine the type of activity they will engage in, analyze whether it corresponds to the activities for which the simplified system of taxation, accounting and reporting is allowed and correctly indicate the code of this activity. to the NACE in the application for state registration.

Key words: information interaction, state register of legal entities, information system, statistics, economic development, trade.